

Taxfree-salg av alkohol og tobakk ved norske lufthavner

 fhi.no/ml/alkohologrusmidler/statistikk/taxfree-salg-av-alkohol-og-tobakk-ved-norske-lufthavner/

Taxfree-salg ved norske lufthavner i 2015

I 2015 ble det solgt 7,1 mill. liter vin, 3,3 mill. liter brennevin og 3,3 mill. liter øl ved såkalte «taxfree» eller «duty free» utsalg på norske lufthavner. Det utgjorde 2,3 mill. liter ren alkohol. Det ble solgt 116 tonn sigaretter, 128 tonn snus og 94 tonn løstobakk, i sum 226 tonn tobakk.

Taxfree-salget av alkohol og tobakk ved norske lufthavner har blitt rapportert til Staten institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) i perioden 2010 til 2015. Det samlede taxfree-salget i denne perioden er oppsummert i tabell 1.

Alkohol selges hovedsakelig ved ankomst til Norge, mens tobakksalget fordeler seg mer likt på både ankomst og avgang. I 2015 ble det solgt 6,3 mill. liter vin, 2 mill. liter brennevin og 3 millioner liter øl ved ankomst. I ren alkohol utgjorde dette 1,7 mill. liter, rundt 0,4 liter per innbygger 15 år eller eldre. I gjennomsnitt handlet hver utenlandsreisende 0,56 liter vin, 0,12 liter brennevin og 0,27 liter øl ved ankomst-utsalgene.

Tobakksalget ved ankomst var i 2015 299 tonn, derav 117 tonn sigaretter og 129 tonn snus. I gjennomsnitt handlet hver ankommende reisende 10gr sigaretter, 11gr snus, og 5gr løstobakk.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Øl	2 067	2 480	2 777	3 152	3 332	3 331
Vin	4 454	5 252	5 746	6 316	6 821	7 101
Hetvin	256	242	229	226	213	198
Brennevin	3 529	3 783	3 805	3 921	3 653	3 333
Ren alkohol	1 985	2 187	2 270	2 407	2 368	2 279
Sigaretter	332	332	320	310	261	226
Snus	165	195	238	286	284	270
Løstobakk	141	138	134	140	110	94
Sum tobakk	637	665	693	736	656	589

Tabell 1: Samlet taxfree-omsetning av alkohol og tobakk ved norske lufthavner 2010 til 2015. 1000l, 1000kg

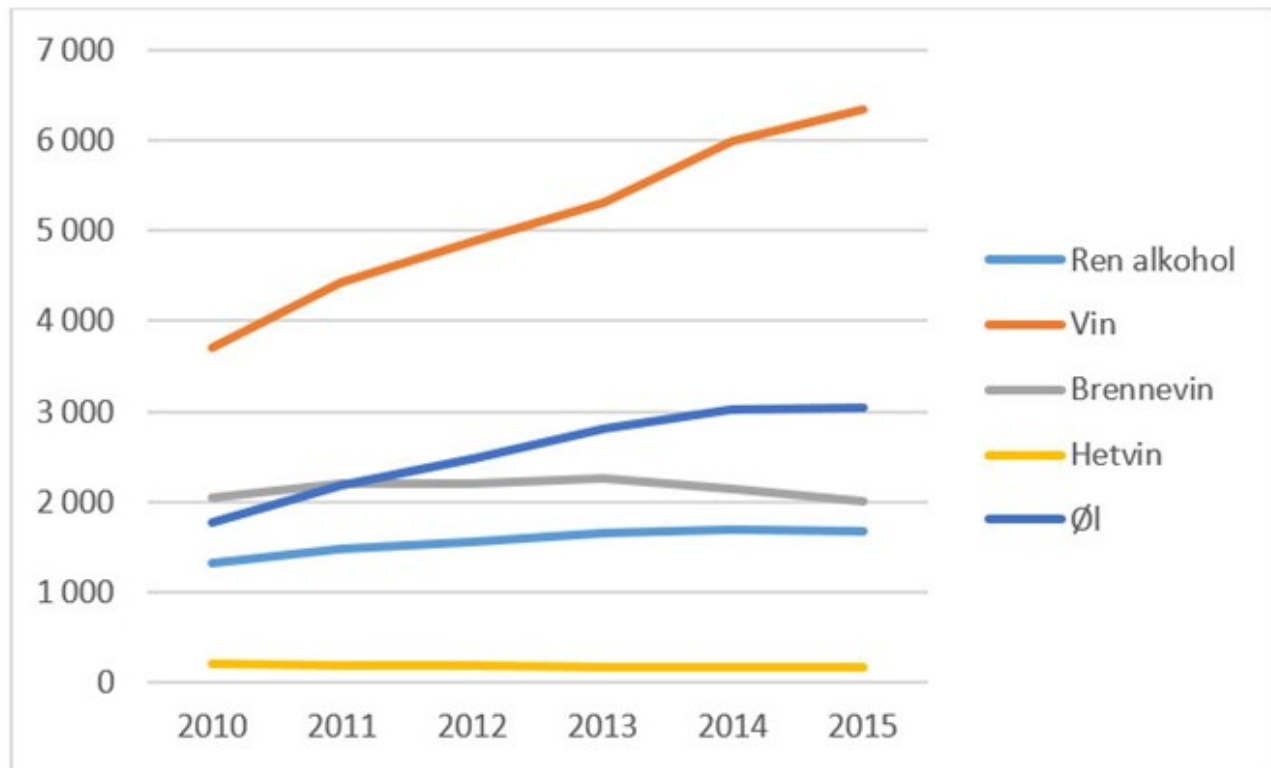
Utviklingen i ankomstsalg

Taxfree-salget av øl og vin ved norske lufthavner har økt over tid. Det kan føres tilbake til en sterk økning i antall utenlandsreisende, fra 15,8 mill. i 2010 til 21 mill. i 2015. I tillegg ble kvoten for avgiftsfri innførsel av vin og øl utvidet 1. juli 2014 for alle de reisende som ikke innførte tobakksvarer. Vinsalget ved ankomst økte dermed til 0,56 liter per

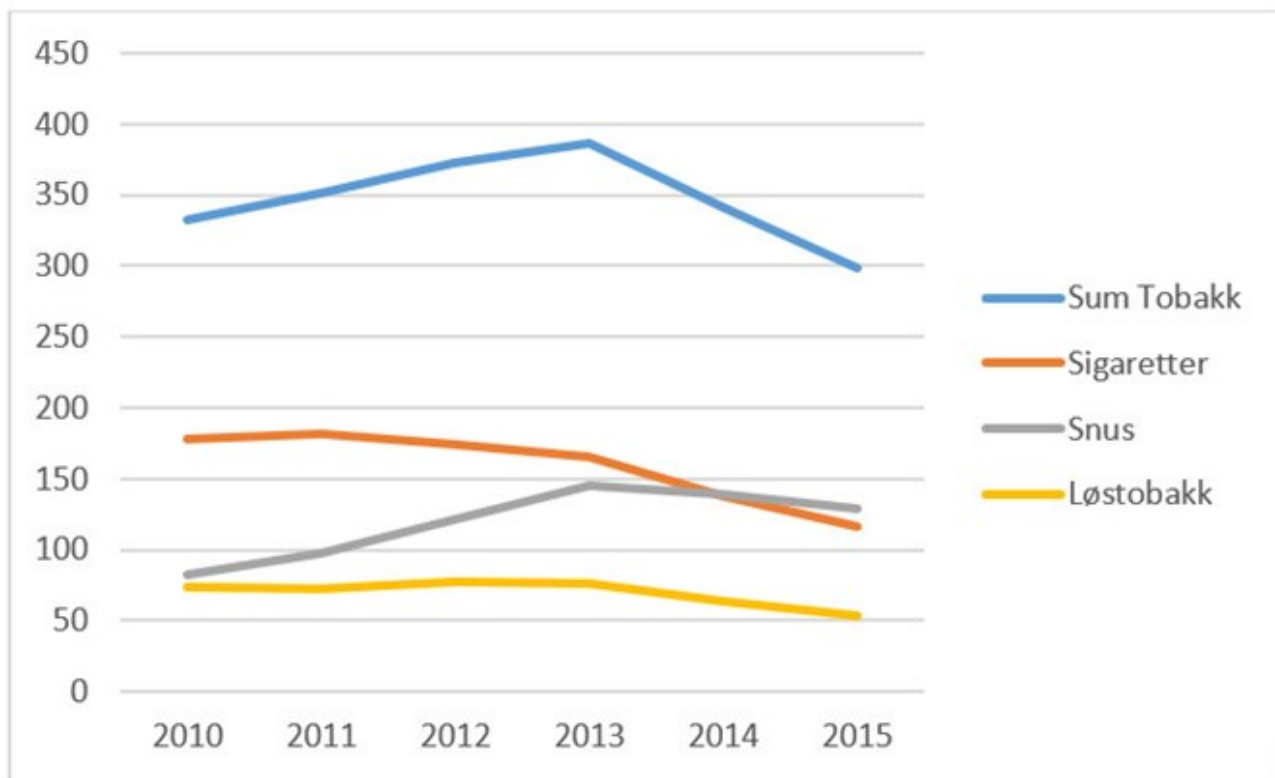
reisende i 2015.

Utviklingen i salget av alkohol ved ankomst er illustrert i figur 1. Figuren viser at brennevinssalget ved ankomst har falt noe etter 2013. Etter det året veide flere og flere utenlandsreisende ikke lenger opp for en noe fallende salgstrend for brennevin per reisende.

For sigaretter og løstobakk er trenden sterkt fallende, både samlet sett og per reisende. Det har vært en halvering i den gjennomsnittlige omsetningen per ankommende reisende fra 22gr til 10gr sigaretter og 9gr til 5gr løstobakk i perioden 2010 til 2015. Snussalget økte frem til kvoteendringen i juli 2014, men falt deretter til 11gr per reisende i 2015. Se figur 2 for en illustrasjon av tobakksalget ved ankomst.

Figur 1: Taxfree-omsetning av alkohol ved ankomst. 1000 liter

Figur 2: Taxfree-omsetning av tobakk ved ankomst. 1000 kg

Kvoteendringen og taxfree-salget i 2014 og 2015

Det avgiftsfrie salget av alkohol og tobakk ved norsk lufthavner påvirkes hovedsakelig av antall utenlandsreisende og langsiktige salgstrender. I tillegg kommer endringer i kvoteregler som i juli 2014, der kvoten for innførsel av alkohol ble utvidet med 2 liter vin eller øl for alle de utenlandsreisende som ikke tok med seg noe tobakk.

Ved å se på utviklingen fra 2014 til 2015 må det tas hensyn til at disse momenter kan trekke i ulike retninger, og at man avhengig av grunnlag kan få ulike resultat ved en sammenligning av taxfree-salget i årene 2014 og 2015:

1. I både 2014 og 2015 ankom 11,2 mill. reisende fra utlandet en norsk lufthavn. I tidligere år har passasjerveksten ved norske lufthavner vært sterkt økende, og dermed også taxfree-salget. Det samme gjelder ikke for 2015.
2. Per utenlandsreisende økte den gjennomsnittlige vinomsetningen litt, fra 0,54 liter i 2014 til 0,56 liter i 2015. Brennevin falt noe, fra 0,19 til 0,18 liter. I liter ren alkohol ga det ingen endring. Den forble på 0,15 liter per reisende som ankom Norge.
3. Sammenlignes omsetningen i de 12 månedene før og etter kvoteendringen, 1. juli 2015, økte vinomsetningen fra 0,48 til 0,58 liter per reisende. Brennevin falt fra 0,21 til 0,20 liter per reisende. Liter ren alkohol per reisende økte noe, fra 0,15 til 0,16 liter.
4. Samtidig er det tegn på at både vin og brennevin somsetningen per reisende kan ha vært på vei ned i 2014, slik som i det avgiftsbelagte salget. Kvoteendringen kan ha bremsset opp denne trenden, slik at kvoteendringens effekt er større. [Se også SIRUS-rapport 6/2015](#).
5. Nedgangen i brennevin somsetningen per reisende ved norske lufthavner må også sees i sammenheng med at innførsel av brennevin fra andre land ser ut til å ha økt noe.

Fremskrivning av taxfree-salget ved norske lufthavner

Antall utenlandsreisende i 2015, ved både ankomst og avgang, var rundt 21 mill. I 2016 anslår Avinor at trafikk tallene vil være nokså like som i 2015, med mulighet for en liten økning. I passasjerprognosene i forbindelse med fastsettelsen av lufthavnavgiftene for 2016, ble det antatt en økning til 21,1 millioner utenlandsreisende i 2016. Det kan derfor antas at taxfree-salget av alkohol ved norske lufthavner i 2016 vil være forholdsvis likt som i 2015.

For 2020 anslås at antall utenlandsreisende øker til rundt 26 millioner. Med tilsvarende salg per reisende som i dag, innebærer den siste prognosen et ankomstsalg på rundt 7,3 mill. liter vin, 2,3 mill. liter brennevin og 3,5 mill. liter øl.

Annen uregistrert alkoholomsetning

I årlige spørreundersøkelser som blir gjennomført i samarbeid med Statistisk sentralbyrå (SSB), blir det spurt om hvor mye av alkohol som innføres til Norge fra såkalte «uregistrerte kilder», dvs. taxfree på lufthavner og ferger til Norge og grensehandel. Resultatene fra undersøkelsen i 2015 er oppsummert i tabell 2.

Taxfree ved norske lufthavner utgjør en stor andel av den uregistrerte alkoholomsetningen. I 2015 ble i sum 0,78 liter ren alkohol per innbygger, 15 år og eldre, innført til Norge i forbindelse med en utenlandsreise eller grensehandel. 0,40 liter ble kjøpt ved ankomst til en norsk lufthavn, 0,07 liter på en ferge til Norge, 0,22 liter i Sverige og 0,10 liter i andre land.

Salget av vin og brennevin er forholdsvis høyt ved norske lufthavner. Det utgjør henholdsvis 51 og 60 prosent av den samlede uregistrerte alkoholomsetningen. Når det gjelder uregistrert omsetning av øl er derimot grensehandel med Sverige den viktigste kilden. Spørreundersøkelsen gir et anslag på 6,4 mill. liter øl innført fra Sverige. Vin kjøpt på svensk Systembolag er anslått til 3,8 mill. liter.

	Norsk lufthavn	Ferge til Norge	Grensehandel Sverige	Andre land	Sum
Øl	3 041	1 002	6 369	566	10 977
Vin	6 339	1 134	3 812	1 226	12 511
Brennevin	1 999	320	395	643	3 357
Rusbrus/Sider	47	56	253		356
Hetvin	161	26	32	52	270
Ren alkohol	1 676	309	918	420	3 322
Per pers 15+	0,40	0,07	0,22	0,10	0,78

Tabell 2: Uregistrert alkoholomsetning i 2015. 1000 liter

Avgiftsbelagt og uregistrert alkoholomsetning

Det avgiftsbelagte salget av alkohol i Norge, målt i liter ren alkohol per innbygger, 15 år og eldre, har falt noe siden det nådde sitt høyeste nivå på 6,75 liter i 2008. Særlig omsetningen av brennevin og øl har falt i de siste årene. I

2015 ble det solgt 5,96 liter ren alkohol per innbygger, derav 2,15 liter ren alkohol fra vin, 1,08 liter fra brennevin og 2,56 liter fra øl. I alt ble 3,03 liter ren alkohol per innbygger ble solgt gjennom Vinmonopolet og 2,93 ble solgt gjennom dagligvarebutikker og uteliv.

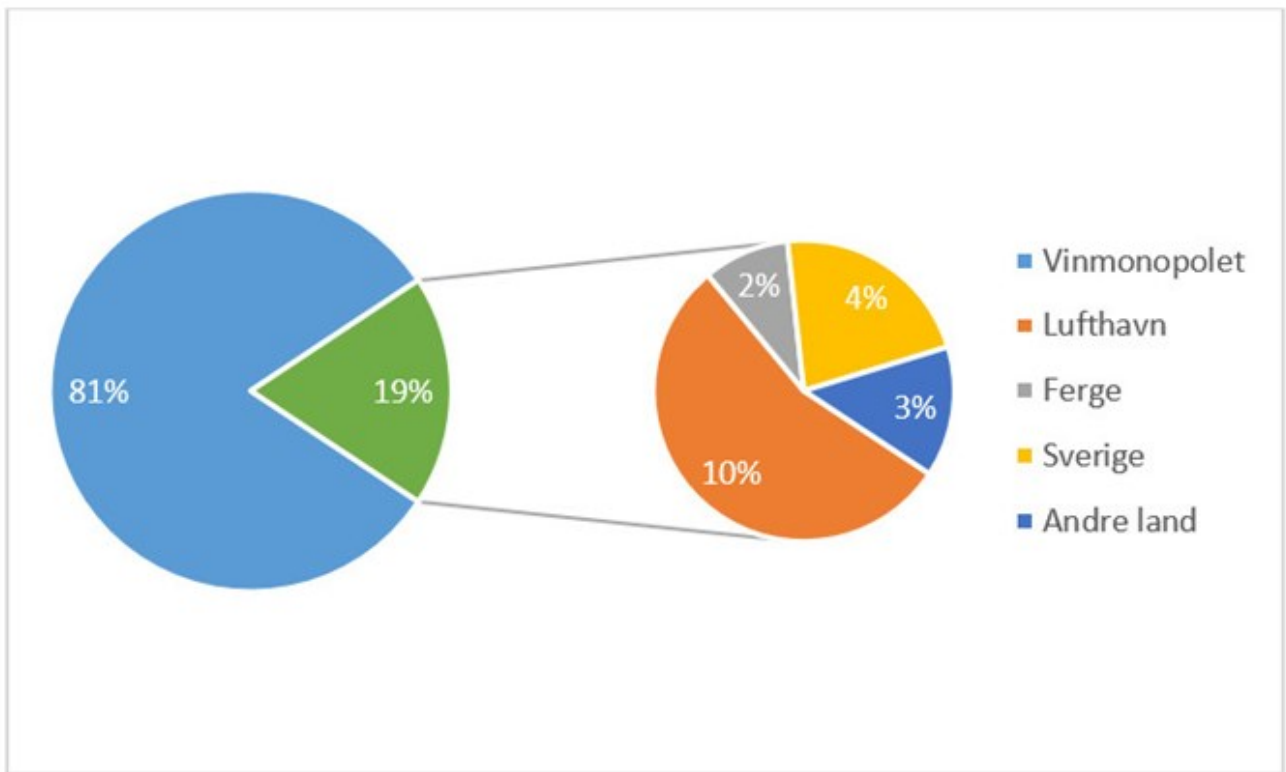
Summen av det avgiftsbelagte og uregistrerte salget gir den samlede alkoholomsetningen i Norge. Per innbygger 15 år og eldre var den samlede omsetningen i 2015 på 6,75 liter ren alkohol. Den uregistrerte omsetningen bidro med 0,78 liter ren alkohol, se tabell 3. Den uregistrerte omsetningen utgjorde dermed rundt 12 prosent av salg og skjenking av alkohol i 2015.

	Taxfree ankomst	Annen uregistrert omsetning	Vinmonopolet	Dagligvare og uteliv	Sum
Øl	3 041	7 936	2 464	236 775	250 216
Vin	6 339	6 173	65 909	8 199	86 619
Brennevin	1 999	1 358	11 190	1 421	15 968
Rusbrus/Sider	47	309		14 106	14 462
Hetvin	161	109	572		648
Ren alkohol	1 676	1 647	12 844	12 397	28 563
Per pers 15+	0,40	0,39	3,03	2,93	6,75

Tabell 3: Uregistrert og avgiftsbelagt alkoholomsetning. 1000 liter

Det kan antas at det uregistrerte salget i større grad konkurrerer med Vinmonopolet enn skjenking og ølsalg i dagligvarebutikker. Andelen øl er lav i det uregistrerte salget. Det utgjør derimot en stor andel av det avgiftsbelagte salget. Sammenlignes den uregistrerte omsetningen av vin, hetvin og brennevin kun med Vinmonopolets salg, utgjorde den uregistrerte omsetningen, målt i liter ren alkohol, rundt 19 prosent, se figur 3.

10 prosent av all vin, hetvin og brennevin som ble konsumert i Norge i 2015, ble solgt på norske lufthavner ved ankomst. Anslaget for andelen av forbruket som stammer fra Systembolagets salg er 4 prosent, andre land 3 prosent og taxfree på ferger til Norge kun 2 prosent.

Figur 3: Uregistrert og avgiftsbelagt salg av vin, hetvin og brennevin i 2015